

בפני כבוד השופט ניר זיתוני

התובע

פלוני
ע"י ב"כ עו"ד אליק ביטר-סיוע משפטי

נגד

הנתבעת

אלמונית
ע"י ב"כ עו"ד מיכל שוויקה- סיוע משפטי

פסק דין – עותק לפרסום

עסקינן בתביעה לביטול או הפחתת מזונות קטין, יליד שהוגשה על ידי התובע (להלן: "האב") כאשר האחרון ריצה עונש מאסר בגין עבירות אלימות שביצע נגד האישה (להלן: "הנתבעת").

רקע ותמצית טענות הצדדים

1. מדובר בצדדים יהודים, אשר נישאו זל"ז ביום ומנישואיהם נולד להם בנם. היחסים ביניהם עלו על שרטון והצדדים התגרשו בשנת .

2. ביום בעקבות הליכים קודמים שהתנהלו בבית משפט זה, הגיעו הצדדים להסכמות שקבלו תוקף של פסק דין, במסגרתן דמי מזונות עמדו על סך של ₪ שיועבר מדי חודש לידי האם. בנוסף לכך האב חויב להשתתף במחצית מהוצאות מיוחדות לרפואה וחינוך.

3. ביום הגיש האב את התביעה דנן. נטען, כי חל שינוי נסיבות מהותי בעניינו, מאחר שהוא נאסר ביום וצפוי להשתחרר ביום , אינו עובד ואין לו כל הכנסה כיום. האב טוען, כי עובר למתן פסק הדין הנ"ל עבד כ... והשתכר כ- ₪ . עוד נטען, כי הנתבעת עובדת כ... ומרוויחה כיום ₪ מתגוררת בדירת הצדדים שנרכשה על ידה בסיוע ..., המאפשר לה להמשיך

להתגורר בה ואין לה הוצאות למדור ואחזקתו. האב מפנה להלכת בע"מ 919/15 לעניין הכנסות הצדדים ויכולתם בנוגע לדמי מזונות של קטין שגילו 15-6. האב טוען לתחולת ההלכה הנ"ל על מקרים שאין בהם משמורת משותפת, תוך הפנייה לפסיקה שניתנה בעקבות ההלכה לעיל.

4. ביום בית המשפט, כב' השופט ניצן סילמן, נתן החלטה במסגרת ציין כדלקמן:

”

1. הכלל הוא כי מעילה בת עוולה לא תצמח זכות תביעה.
2. בנסיבות אלו- הנטען בכתב התביעה מנוגד לכלל ולכללי בסיס של השיטה ועקרונות תום הלב.
3. לא זו אף זו- בתיק שהתנהל בין הצדדים היו פסיקות זמניות, הוגשו מסמכים והועלו טענות; קשה להלום טענה כי המזונות לא נדונו לגוף הדברים.
4. התובע יפקיד ערובה להוצאות בהיקף של 7,000 ₪; ההפקדה תבוצע תוך 30 ימים; לא בוצעה הפקדה- ימחק ההליך; הנתבעת פטורה בשלב זה מהגשת כתב הגנה; ת. מנ"ת 3/3/18.”

ביום ... הפחיתה ערכאת הערעור את סכום הערובה ל 2,000 ₪ .

התובע הפקיד סכום זה .

5. ביום ... הוגש כתב הגנה מטעם הנתבעת, במסגרתו עתרה לסילוק את התביעה על הסף בטענה כי התביעה הוגשה טרם עת. האב מסתמך על ההלכה בעניין בע"מ 919/15 המתייחסת לקטינים בגיל 15-6 והקטין בעניינו היה בן ... בזמן הגשת כתב התביעה. חובתו של האבסולוטית של האב לשאת בדמי מזונות עד הגעת הקטין לגיל 6. הנתבעת מתארת את מעשה האלימות הקשה שהייתה מעורבת בו ומפנה להחלטת בית המשפט בעניין חיוב התובע בהפקדת ערובה להבטחת הוצאות הנתבעת. עוד נטען כי מעשה האלימות שבגינו נאסר האב לתקופה ממושכת לאחר שהעונש שנגזר עליו נמצא ברף העליון במתחם הענישה הנוהגת, הוא פרי מעשה ידיו והיה עליו לצפות את תוצאותיו מראש. עוד נטען, כי סכום המזונות שנקבע בעניינם של הצדדים מקורו בהסכם ובמקרים דומים בתי משפט לא יטו להתערב בסכומים שגובשו בהסכמת הצדדים. הנתבעת מאשרת כי הכנסותיה כ-₪ מהשתכרות בעבודה בנוסף לכך הקטין מקבל קצבת נכות על סך ₪.

6. ביום ... התקיימה ישיבת קדם משפט במסגרתה הסכימו הצדדים להסדר דיוני לפיו יינתן פסק דין על בסיס החומר המצוי בתיק לאחר שב"כ הצדדים יסכמו טענותיהם בכתב . ביום ... הוגשו סיכומי התובע . נטען לשינוי נסיבות מהותי ממועד פסק המזונות ועד היום בשל מאסרו של התובע, מיום ... עד שחרורו הצפוי ביום ... . התובע חויב בפיצוי כספי לקורבן

העבירה שהיא הנתבעת ואין להענישו יתר על המידה בדחיית תביעתו תוך התעלמות ממצבו הכלכלי החדש. סכום המזונות הקיים גבוה מהסכום הממוצע שהוא 1,400 ₪ בתוספת מדור. ביהמ"ש פסק את המזונות בהתאם להסכמת הצדדים, מבלי שנשמעו ראיות ומבלי שנבחן צורכי הקטין לגופם. עוד יש להתחשב בכך שהנתבעת היא בעלת זכויות בדירה שהייתה שייכת בעבר לצדדים ויש לה כושר השתכרות. מעשי האלימות בגינו נאסר התובע בוצע בעידנא דריתחא. ההלכה הפסוקה קובעת כי כאשר חל שינוי נסיבות מהותי יש לבחון את המזונות לאור בע"מ 919/15 גם אם המזונות נקבעו בהסכם. כיוון שהקטין סמוך לגיל 6 אין להבחין בין החיוב עד גיל 6 לבין החיוב לאחר גיל 6. הפסיקה הדגישה את הצורך להותיר מינימום אנושי של החייב במזונות. מגיל 6 יש לחייב את האם לשאת במחצית ממזונות הקטין, לכן מבוקש להפחית את המזונות למינימום. לחילופין, או במצטבר מבוקש לחייב את האם בתשלום מחצית מהמזונות.

ביום ... הוגשו סיכומי הנתבעת. יש לסלק את התביעה על הסף שכן הקטין יגיע לגיל 6 רק בעוד ... התובע שכח לציין כי השתחרר מהמאסר בחודש , לאחר שביצע מעשה אלימות קשה מנשוא כלפי הנתבעת. מדובר בעבירת אלימות חמורה ברף העליון, שבוצעה במטרה לגרום לנתבעת לוותר על מזונות הקטין. לתובע כושר השתכרות של ₪ לחודש כ..., אותו יכול היה לממש אלמלא המעשה המזעזע. מאז מעצרו התובע לא שילם את המזונות והצטבר חוב בסך של כ- ₪. חרף האמור, שכר התובע סגור פרטי בהליך הפלילי למרות שהוא מודע לזכותו לקבל עו"ד מטעם המדינה, כפי שעשה בתיק זה. התובע לא פוגש את הקטין ואף לא ביקש לראותו. לא בכדי ניתנה לנתבעת אפוט' בלעדית על הקטין. מדובר בקטין המקבל קצבת נכות לאחר שאובחן ... האם רכשה את דירת הצדדים באמצעות אביה, אשר נתן לה הלוואה אותה היא מחזירה לאביה. להסכם בעניין המזונות קדמו החלטות זמניות, ולכן יש קושי לטעון כי המזונות לא נידונו. ... לאחר שחרורו מהמאסר, נאסר התובע שוב ולכן לא מדובר במעידה חד-פעמית. בבע"מ 919/15 הובהר כי כאשר מדובר בפס"ד שאישר הסכם מזונות לא תהא ההלכה עילה לשינוי נסיבות או עילה להגשת תביעה עצמאית.

ביום ... הוגשו סיכומי תשובה מטעם התובע. הנתבעת לא טענה ובוודאי לא הוכיחה כי הוצאות הקטין עולות על קצבת הנכות שהיא מקבלת עבורו. קצבת הנכות שמקבל הקטין מהווה אף היא שינוי נסיבות מהותי.

השאלה המרכזית שעומדת להכרעה בתיק זה הינה :

האם זכאי האב לביטול או הפחתת מזונות בטענה של שינוי נסיבות שעה שהוא מרצה עונש של מאסר ממושך לאחר שתקף הנתבעת (אם הקטין) כדי להתחמק מתשלום מזונות ?

בעניינו ע"י בית המשפט המחוזי בחיפה . כיוון שמדובר בהליך שהתנהל בדלתיים סגורות, אביא במסגרת עותק לפרסום של פסק הדין תמצית של הדברים, כפי שנהוג לעשות בנסיבות דומות (למשל ת"א 12-09-6565, פסק דין מיום 18.6.18).

התובע הורשע בכך שלקח ציוד ממקום עבודתו כדי לבצע את מעשיו. הנתבעת פתחה את דלת הדירה על מנת למסור לתובע את בנם המשותף, בהתאם לזמני השהות. התובע נכנס לדירה בכוח ונעל את דלת הכניסה. הנתבעת ניסתה להזעיק עזרה, אך התובע מנע זאת ממנה בכוח, ביצע בה מעשים לשם גירוי, ביזוי או סיפוק מיני ודיבר אתה כשהיא כבולה וערומה על הקושי שלו לשלם את המזונות. התובע אמר לנתבעת כי הוא רוצה שהיא תחתום לו שהיא מוותרת על מזונות הקטין. הנתבעת המפוחזת אמרה לתובע שתחתום על כל מה שיבקש. התובע המשיך לתקוף את הנתבעת עד שהתקשתה לנשום. כתוצאה ממעשיו של התובע נגרמו לנתבעת חבלה חמורה, שבר, המטומות, שפשוטים וכאבים. ביהמ"ש המחוזי הטיל על התובע 38 חודשי מאסר, מאסר על תנאי ופיצויים למתלוננת.

8. המבקש סעד מבית המשפט צריך וחייב לבוא בידיים נקיות . לא כך התובע בענייננו, לאור המניעים שעמדו מאחורי מעשיו המתוארים לעיל.

9. תקנת הציבור ומדיניות משפטית מחייבות בענייננו דחיית התביעה. אין לתת לתובע ליהנות מפרי חטאו ויש לשלול זכות תביעתו ולמנוע ממנו לטעון לשינוי נסיבות שלא היו צפויות וזאת מכוח הכלל הקובע כי **"מעילה בת עוולה לא תצמח זכות תביעה"**. אמנם, ההלכה הפסוקה מורה כי בית המשפט יימנע במקרים מסוימים בלבד מלהושיט את עזרתו מכוח אותו כלל וזאת בהתאם למידת סלידתו מן המעשה ובהתאם למידת מעורבות אותו בעל דין באותו מעשה פסול. (ראו, ע"א 386/74 פלוני נ' אלמונית, פ"מ ל (1) 383; ע"א 11172/05 זיו אלון נ' נועם חדד ופסקי הדין המאוזכרים שם)). עם זאת, יש ממש בטענת ב"כ הנתבעת לפיה מעשיו הפליליים של התובע מצויים ברף העליון של החומרה הן בשל חומרת האלימות שהופעלה והן בשל המניע של מעשי האלימות לגרום לנתבעת לוותר על חיובו המוסכם של התובע במזונות הקטין .

תכליתו של כלל זה הינה למנוע את השימוש בבית המשפט כמכשיר לביצוע מעשים בלתי כשרים. דוקטרינה זו מבטאת את סלידתו של ביהמ"ש ליתן סעד לאדם שתביעתו מבוססת על מעשה שביצע בניגוד לחוק.

10. כאמור בהתאם לפסיקה, העובדה שהתובע ביצע מעשה אסור, אין בה כשלעצמה כדי לשלול את תביעתו בעילה נזיקית. בע"א 11172/05 הנ"ל נקבע, כי בבוא בית המשפט להחליט מתי החוטא יצא נשכר, היינו, באילו מצבים אדם יהיה זכאי לפיצוי בגין עוולה הצומחת לו מהתנהגותו הבלתי חוקית, יעמדו לנגד עינינו שני שיקולים עיקריים:

(1) מידת הפליליות וחוסר המוסריות שבמעשה - ככל שאלו חמורים יותר הנטייה שלא להתיר זכות לפיצוי.

(2) הקשר הסיבתי בין ההתנהגות הלא מוסרית לבין הנזק שנגרם - נקבע בפסיקה שלא מספיק שהמעשה הפלילי היה חוליה בשרשרת ארוכה של מעשים שהובילו לקרות הנזק, אלא נדרש קיומו של קשר סיבתי הדוק.

11. אין חולק בדבר חומרת מעשיו של התובע, אשר גרם לפגיעה משמעותית בגופה ובנפשה של הנתבעת כפי שפורט בהרחבה בגזר הדין לעיל. המניע למעשיו של התובע היה לצורך ביטול החיוב במזונות. כלומר התובע, ניסה לחמוק מחובתו לתשלום מזונות הקטין תוך ביצוע מעשים פליליים, וסיכון חיי הנתבעת. הטענה בסיכומים לפיה מדובר במעשה שנעשה בעידנא דריתחא לא מתיישבת עם קביעות בית המשפט בהליך הפלילי.

כעת, עותר התובע להקלה באותו חיובו במזונות, תוך הצבעה בתביעתו לשינוי נסיבות עקב עונש המאסר שהוטל עליו.

12. ביישום האמור בפסיקה לעיל, יוצא כי הכלל מדיני הנזיקין מתקיים בענייננו, הן בדבר חומרת המעשה והן בדבר הקשר הסיבתי בין המעשה ובין הסעד המבוקש וה"נזק" שנגרם לתובע, לטענתו, בדמות אי עמידתו בגובה המזונות שנפסקו.

לאור האמור, דין התביעה להידחות.

על אף שיכולתי להסתפק באמור לעיל על מנת לדחות את התביעה אדון בה לגופה בהתאם לפסיקה החלה בעניין.

שינוי נסיבות מהותי

13. אציין תחילה, אף לגופו של עניין, לא מצאתי כי התובע הוכיח תחולתו של שינוי נסיבות מהותי המצדיק שינוי גובה המזונות.

14. ידוע, כי ההלכות שפותחו על ידי בתי המשפט לבחינת תובענות לשינוי דמי מזונות נותרו על כנן גם לאחר תחולת ההלכה בבע"מ 919/15. טענה לשינוי נסיבות מהותי היא בבחינת טענה

שהייתה ועודנה טענה עובדתית מובהקת) עמ"ש (מרכז) 62263-10-17 ע.ל. נ' ס.ק., מיום 17.9.18).
מנגד, **"שינוי בלתי משמעותי על תוצאותיו צריך להיספג על-ידי הצדדים להתדיינות הקודמת, והם חייבים להתאים עצמם למשמעותו בלי לשוב ולפנות לערכאות"**
(ע"א 177/81 רחל גלעדי נ' ד"ר ישראל גלעדי, פ"ד לו(3) 179).

15. אע"פ, כי צדקו באי כוח הצדדים כל אחד מהם בטענותיו לגבי תחולת ההלכה שנקבעה בבע"מ 919/15. ב"כ התובע ציין כי קיימת פסיקה בעניין שניתנה על ידי כב' השופט אסף זגורי במסגרתה צוין כי ישנם מקרים הניתנים לשיקול דעת השופט הדן בתיק כדוגמת מתן פסק דין מאוחד לקטין שנמצא על סף 6 שנים מבלי להידרש לכתיבת שני פסקי דין בעניין המזונוות. הכל בהתחשב בנסיבות העניין. מנגד, צדקה ב"כ האישה בטענתה כי התביעה הוגשה בטרם עת, שכן במועד הגשתה הקטין לא הגיע לגיל 6. אם כי, עד מועד מתן פסק הדין הקטין מתקרב לגיל ... . אדון בעניין ברוח ההלכה בבע"מ 919/15.

16. שינוי נסיבות מהותי מצדיק הקטנת או הגדלת דמי המזונוות כאשר על הצד העותר לשינוי דמי המזונוות מוטל הנטל להוכיח כי חל שינוי **שלא ניתן היה לצפותו מראש**. השינוי המדובר נדרש להיות מהותי ומתמשך ולא אך זמני (ראה, תמ"ש 957/93 פלונית נ' אלמוני, פס"מ נד (3) 133, 137; ע"א 363/81 פייגה נ' פייגה, פ"ד לו (3) 187 442/83 קס נ' קס, פ"ד לח(1) 767). הוכחת השינוי מבוססת על יסודות עובדתיים שיש לתמוך במסמכים וראיות (ראה; ע"א 442/83 קס נ' קס, פ"ד לח (1) 767). אין לצאת מתוך הנחה כי כל שינוי נסיבות מביא לשינוי אוטומטי של דמי המזונוות (ראה, בע"א 1880/94 קטן נ' קטן, פ"ד מט (1) 215 ובע"א קס הנ"ל).

17. פסק הדין המקורי תמיד מהווה נקודת המוצא במסגרת הדיון בתביעה להגדלה או הפחתת מזונוות. בית המשפט אינו בודק מלכתחילה את צרכי הקטנים ויכולת החיוב, אלא בוחן אך את שאלת שינוי הנסיבות מעת מתן פסק הדין. (ראה, עע"מ (ת"א) 77/97 סלמי נ' סלמי). וכך יהיה בענייננו.

18. בענייננו הבסיס לחיוב במזונוות מקורו בהסכם שנכרת ונחתם על ידי הצדדים וקיבל תוקף של פסק דין על ידי בית המשפט. בכל הקשור למזונוות אשר נקבעו בהסכם נתנה הפסיקה מעמד מיוחד והשינוי לא יעשה על נקלה אלא רק במקרים בולטים. (ראה, ע"א 4515/92 שטיין נ' שטיין; תמ"ש (ת"א) 37701/06 ב.א נ' ב.ש).

19. התערבות שיפוטית ביחס לדמי מזונוות שנקבעו בהסכם צריכה להיעשות רק במקרים חריגים, שכן הסכם גירושין, כולל בתוכו הסדרים, ויתורים שלא תמיד גלויים במלואם בפני השופט הדן בבקשה לאישור ההסכם ושינוי בדמי המזונוות שהוסדרו במסגרת הסכם גירושין כולל, יש בו משום פגיעה בציפייה הלגיטימית של ההורים.

20. אבחן את ראיות הצדדים ברוח בע"מ 919/15. עדיין על התובע להוכיח שינוי באחד מאלה : בעצם החיוב; בשיעור החיוב; בצורכי הקטין; ביכולת החייב; ביכולת ההורה המשמורן, ברכוש הקטין, וזאת כדלקמן :

הכנסות הצדדים : (יכולת החייב/ יכולת ההורה המשמורן)

א. שינויים במצבו הכלכלי של התובע (יכולת החייב)

21. בכתב התביעה נטען, כי התובע מרצה עונש מאסר ואין לו הכנסה כיום לעומת הכנסתו עבור למאסר עמדה על סך כ- ₪. אכן ביום ... ניתנה החלטה בבקשת מזונות זמניים אשר במסגרתה נקבעו הכנסות הצדדים נכון לאותה תקופה.

"...הכנסת התובעת הנה כ- ₪... בממוצע; הכנסת הנתבע כ- .. ₪ בממוצע; משמדובר בקטין ראשון בתא המשפחתי, ולאור הגיל בו עסקינן, אין ספק כי משאבי הצדדים מופנים לטיפולו.

...

22. כבר נקבע בפסיקה כי לא כל שינוי בהכנסה נחשב לשינוי נסיבות מהותי. קל וחומר נוכח מעשיו הפליליים של התובע, אשר נעשו מתוך כוונה ברורה, אין המדובר בארוע בלתי צפוי אשר לתובע לא היתה שליטה עליו ולא ניתן לטעון לכך. (ע"א 442/83 משה קס נ' דבורה קס, פ"ד לח(1) 767).

כאמור, התובע ביצע מעשים פליליים בכוונה תחילה, תוך שכוונתו היתה, כאמור, לסכל גביית חובתו במזונות הקטין. בנסיבות העניין, כל התערבות בגובה המזונות תהא בלתי צודקת כלפי הנתבעת וכלפי הקטין.

ב. מצבה הכלכלי של האם (הורה משמורן)

23. התובע טען לשינוי נסיבות, בין היתר, בשל הכנסתה של הנתבעת כאשר האחרונה לא חלקה על הסכום שנקב התובע, היינו משתכרת כ- ₪ לחודש וצרף לכתב ההגנה תלושי שכר בהתאם. עוד הוסיפה הנתבעת כי הקטין מקבל קצבה מטעם המל"ל. בעוד שבעבר בית המשפט, כב' השופט ניצן סילמן, קבע בהחלטתו למזונות זמניים כי שכרה עומד על כ- ₪... בחודש. כך יוצא, כי כיום חלה עליה מתונה בהכנסתה של האישה, כאשר גם אם האב היה כיום עובד הייתה לו עליה מסוימת בשכר. עם זאת, לא מצאתי כי הדבר מהווה שינוי נסיבות מהותי וזאת בשים לב כי כיום

לא מתקיימים זמני שהות בין התובע ובין ההקטין לאור מאסרו, דבר שיש בו כדי להגדיל את הנטל הכלכלי המוטל על האישה.

צרכי הקטין והוצאות מדור

24. ביחס לצרכי הקטין אין מקום לדון בהם מחדש במסגרת בקשה להפחתת או ביטול דמי מזונות. אם כי, העובדה כי הקטין מקבל גמלת נכות רק תומכת בקיומם של צרכיו המיוחדים שאינם דומים לאלו של כלל הקטינים. אציין, כי אני שותף לדעה כי הגמלה נועדה לכסות את הוצאותיהם החריגות של מקבלי הגמלה שנועדו לטיפול רפואי מיוחד, השגחה והוצאות חינוך מיוחדות. על כן, אין מקום גם לשקול הפחתת מזונות בנסיבות המתוארות מאחר שהקטין מקבל גמלת נכות.

25. ביחס להוצאות מדור ואחזקתו אני מקבל את גרסת האישה לפיה הינה משלמת לאביה בהתאם להסכם הלוואה שנכרת בין הצדדים, ואשר צורף לכתב ההגנה. אדגיש, כי התובע אינו מכחיש את עניין הסיוע הכספי שקבלה האישה מאביה ואף הצביע על כך בכתב התביעה. עוד יוער כי גם אם אביה של האם רכש עבורה את הדירה, לא מדובר בשינוי נסיבות שהתובע אמור להיבנות ממנו. כך בפרט בנסיבות יוצאות הדופן של תיק זה.

סיכום

26. לאור האמור לעיל, אני מורה על דחיית התביעה.

בהתחשב בהסדר הדיוני אני מחייב את התובע בתשלום הוצאות בסך של 2,000 ₪ . כיוון שהנתבעת מיוצגת ע"י הסיוע המשפטי ההוצאות ישולמו לאוצר המדינה . המזכירות תעביר את הפיקדון שהפקיד התובע להבטחת הוצאות הנתבעת בסך של 2,000 ₪ לאוצר המדינה וכך ישולמו ההוצאות בהן חויב התובע במסגרת פסק הדין .

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה תוך 45 יום ממועד קבלת פסק הדין .

פסק הדין המקורי ניתן ביום 3.10.19 .